

Recenze

Martin WEIS, Josef Hlouch: pastýř a homiletik, Praha: Vyšehrad, 2016, 283 s., ISBN 978-80-7429-791-5.

Odborná monografie předního českého římskokatolického historika je věnována životu a dílu devátého českobudějovického biskupa Msgr. Josefa Hloucha. Zahrnuje studii a kritickou edici dokumentů sloužících k poznání této významné osobnosti českobudějovické diecéze 20. století. Svému tématu se prof. M. Weis s akribií věnoval a věnuje po řadu let. Zaměřil na ně svou lidskou i badatelskou pozornost již v čase nesvobody. Na cestě k jeho zpřístupňování obci českých historiků i čtenářům publikoval v průběhu let několik podnětných dílčích studií. Již ty zaujaly svými novými poznatky pozornost řady odborníků. V první z nich Weis řeší v obecné rovině vztah jihočeské KSČ k náboženství, víře a ateismu.¹ Druhá Weisova studie poskytuje přehled o životě a díle Msgr. Hloucha² a ve třetí zachytil odmítavou reakci biskupa Hloucha na odvolání řeholních sester z jihočeských nemocnic.³ Cennou se stala i jeho studie zachycující činnost státních úředníků zasahujících do svobodného řízení diecéze biskupem.⁴

V úvodní studii monografie autor často cituje biskupovy homilie. Je to Msgr. Hlouch, kdo tak vydává svědectví o svém mládí, rodičích, rodinných kořenech své spirituality, středoškolském a bohosloveckém studiu i duchovním zrání. Historik seznamuje odborného i běžného čtenáře s publikovanými teologickými díly biskupa, ale i s těmi, jež byly napsány v letech nesvobody a zůstaly ve formě rukopisů skryty širší čtenářské obci. Vyrovnává se tu též s dosavadní publikační činností o biskupu Hlouchovi. Poté se věnuje i problematice jeho pastýřských listů a homilií jako významného archivního pramenu.

Druhá část monografie čtenářům předkládá komentovaný výbor z pastýřských listů, oslovení a sdělení biskupa Josefa Hloucha z let 1947–1972. Tyto texty byly editovány z tištěných úředních věstníků českobudějovické diecéze (od roku 1947 až do jejich úředního zastavení v dubnu 1949), z příležitostných cyklostylových tisků a cyklostylových oběžníků vydávaných kapitulní konsistoří, biskupským ordinariátem či biskupskou konsistoří v letech 1949–1972.

Třetí část monografie je tvořena edicí řady homilií pronesených biskupem Hlouchem v letech 1968–1972. Byly nahrávány na dobové, ještě málo dokonalé magnetofony pro potřebu jednotlivců a místních společenství křesťanů. Přes snahu technických odborníků se některé části těchto homilií již nepodařilo zcela obnovit a převést do digitalizované formy.

Kritická edice pastýřských listů a homilií není jen pramenem poznání biskupovy osobnosti, ale i svědectvím postihujícím proměny postavení a působení římskokatolické církve v období komu-

1 Martin WEIS, Ty ještě věříš, soudruhu?, *Studia theologica* 1/2009, s. 60–69.

2 Martin WEIS, Biskup Josef Hlouch – známý i neznámý, *Studia theologica* 3/2013, s. 150–167.

3 Martin WEIS, Removal of Nuns from South Bohemian Hospitals by the Communist Regime and Its Impact on Pastoral Care of Patients, *Caritas et veritas* 2/2015, s. 76–92.

4 Martin WEIS, Okres na jihu. Sonda do práce okresních církevních tajemníků ve světle archivních dokumentů jihočeského regionu, *Studia theologica* 3/2011, s. 87–102.

nistické totality. Přibližuje odezvy biskupa Hloucha na proměny možností vyučování katolického náboženství ve školách, či jeho postoje k srpnovým událostem přelomového roku 1968. Edice dokládá biskupovu vnímavost k podstatným událostem doby, když zachycuje, jak reagoval na dobově významné sportovní události, či jak se vyjadřoval k celospolečensky pozorně vnímaným letům amerických astronautů na Měsíc. Přibližuje biskupa v jeho lidské solidaritě v modlitbách i myšlenkách s těmi, kdo prožívali svá velká lidská trápení a hoře. V publikovaných textech pastýřských listů a homilií historika zaujme i vzdělanostní a kulturní rozhled biskupa. Zahrnuje jeho znalost skladeb významných hudebních skladatelů i děl literátů. Edice přibližuje i biskupovu spiritualitu, k níž patří lidsky opravdová eucharistická úcta. I nekatolíka zaujme jeho mariánská zbožnost, jež má vždy jasný christologický základ a nikdy nepostrádá dějinně spásnou dimenzi.

Weisova monografie má podstatný význam pro české ekumenické prostředí i dnešní a budoucí diskuse v jeho rámci. Stejně tak i pro poznání jedné z významných kapitol moderních dějin římskokatolické církve v Evropě. Jako erudované a podnětné pro další usilování českých církevních historiků hodnotím v monografii autorovo vyvážené zachycení lidské, kněžské i teologické roviny života a díla Mons. Hloucha. Na závěr je třeba vyslovit přání, aby tento pracovitý církevní historik své ústřední téma neopustil ani v následujících letech.

Jaroslav Hrdlička

(HTF UK, jaroslav.hrdlicka@seznam.cz)